
НОРМАТИВНА УРЕДБА НА СЧЕТОВОДСТВОТО

*„Величието на някои неща се състои не толкова
в размерите, колкото е навременността им”*

Луций Сенека

Всяка дейност се извършва на база на определени нормативи.

Нормативната уредба на счетоводството е съобразена с членството на страната ни в Европейския съюз, както и с тенденцията за уеднаквяване на нормативите в глобален мащаб.

1. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ В ОСНОВАТА НА СЧЕТОВОДСТВОТО.

- а). Закон за счетоводството – приет от Великото Народно събрание на 03.01.1991г. в сила от 01.04. същата година, изменен през 2001г. в сила от 01.01.2002г. частично променен през 2004г. в сила от 01.01.2005г. и изменен през 2006г. в сила от 01.01.2007г., ДВ бр.95 от 2009г. в сила от 01.01.2010г.

В закона са посочени принципите на счетоводството; счетоводните документи; формата на счетоводството; приложими счетоводни стандарти; изисквания към счетоводната информация; съставители на финансови отчети; условията, при които предприятието подлежи на независим одит; съхраняване на информацията и др.

б). Международни счетоводни стандарти¹, приети от Комисията на Европейския съюз, които действат на територията на Република България задължително от 01.01.2005г.²

МСС се преименуваха в Международни стандарти за финансови отчети³ и се приемат в международен мащаб. Основен напредък беше постигнат през 2002г., когато ЕС прие законодателни мерки, изискващи европейските дружества, котиращи на фондовата борса да ги прилагат в своите консолидирани финансови отчети. През 2008г. около 80 държави изискват от компаниите регистрирани на борсата да приемат МСФО, при изготвяне на ГФО.

Комисията по ценните книжа и фондовите борси на САЩ от 2007г. реши, че се предоставя на частните чуждестранни инвеститори да участват в капиталовите пазари като използват МСФО.

Създаването на общоприети международни изисквания в лицето на МСФО се наложи от протичащите интеграционни процеси между страните от различни континенти, както и възникналите огромни многонационални компании.

Комитетът по международни счетоводни стандарти (КМСС) е създаден на 29.04.1973г., чиято дейност се ръководи от съвет. До създаването му са съществували различия по отношение на формата и съдържанието на годишните финансови отчети.

¹ ДВ бр.108/29.12.2006г.

² Закон за счетоводството, чл.22а

³ МСФО ръководство, коментари, практическо приложение I Изд Кабри, С., 2009

- в). Счетоводни стандарти за малки и средни предприятия, прилагат се при определени условия посочени в Закона за счетоводството⁴.

Други нормативни актове:

1. Търговски закон
2. Закон за корпоративното подоходно облагане
3. Закон за облагане доходите на физически лица
4. Закон за ДДС и правилник за прилагането му
5. Закон за задълженията и договорите
6. Данъчно осигурителен процесуален кодекс
7. Кодекс за социално осигуряване
8. Кодекс на труда и др.

2. ПРИНЦИПИ НА СЧЕТОВОДСТВОТО

Те са с фундаментално значение за счетоводството и са зало- жени в Закона за счетоводството⁵, явяват се съществена част от организацията на счетоводството в предприятието. Въз основа на тях се осъществява счетоводството и се съставят финансо- вите отчети.

Основните счетоводни принципи са:

1. *Текущо начисляване* – приходите и разходите се начис- ляват в момента на тяхното възникване, независимо от момента на плащането или получаването на паричните средства или техните еквиваленти. С този принцип се прави разлика между плащането или получаването на паричните средства и правото за тяхното получаване т.е

⁴ Закон за счетоводството, чл.22б

⁵ ЗС чл.4(1)

критерият за признаването на приходите/разходите не е получаването /изплащането на средствата (парични)

Пример:

Предприятието е получило фактура за телефонни услуги от БТК за 1100 лева. В този случай тази сума ще се представи като разход, независимо, че задължението не е изплатено.

2. *Действащо предприятие* – приема се, че то е действащо и ще остане такова в бъдеще, като няма намерение нито необходимост да се ликвидира или намали дейността си.

Пример:

Предприятието няма да продължи дейността си през следващ отчетен период, което означава, че ако има отсрочени разходи за бъдещи отчетни периоди (например предплатен наем) те ще бъдат отчетени през текущия период.

3. *Предпазливост* – оценяване и отчитане на предполагаеми рискове и очаквани евентуални загуби при отчитане на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат. Съгласно с този принцип се признават разходи (загуби), когато има условия за това.

Пример:

Цената на придобиване на стока “А” е 10000лв. В края на отчетния период нейната нетна реализируема стойност е 8000лв. В този случай предприятието ще отрази намалението като разход, който в случая е предполагаем, тъй като стоката ще се продаде през следващ отчетен период.

4. *Съпоставимост между приходите и разходите*, които са извършени за определен продукт или услуга се отразя-

ват във финансовия резултат за периода, през който предприятието черпи изгода от тях, а приходите се отразяват за периода, през който са отчетени разходите за тяхното получаване. На базата на този принцип се извършва разсрочване на разходи и приходи (за бъдещи периоди).

Пример:

Предплатен е наем на външно предприятие за 30000лв. за ползване на сграда през следващите пет години. За текущата година наемът ще бъде изплатен, но разходът ще се отрази не като текущ, а за бъдещ отчетен период. Това се дължи на обстоятелството, че през следващите отчетни периоди ще се реализира изгода (приход).

5. *Предимство на съдържанието пред формата* – сделките и събитията се отразяват съобразно икономическото им съдържание, а не според правната им форма.

Пример:

Сключен е договор за финансов лизинг за покупка на лек автомобил – 40000лв. Лизингополучателят ще го отрази като актив, тъй като той придобива изгоди и рискове, независимо, че собствеността ще бъде прехвърлена в края на лизинговия период. Амортизацията в случая ще се начислява също от лизингополучателя.

6. *Запазване при възможност на счетоводната политика* от предходен отчетен период с цел постигане съпоставимост на отчетните данни и показатели през различни отчетни периоди.

Пример:

Предприятието е възприело през отчетния период един метод на амортизация с годишна амортизационна квота 5000лв. През следващия отчетен период променя метода

и амортизационната квота е 10000лв. Това означава, че през двата периода ще има разлика в разходите, което ще промени финансовия резултат.

Този принцип не е някакво статукво. Ако предприятието използва по интензивно активите си през следващ отчетен период и приходите се увеличават тогава може да се промени метода.

7. *Независимост на отделните отчетни периоди* и стойностна връзка между начален и краен баланс, като всеки отделен отчетен период се третира счетоводно сам за себе си, независимо с връзката му с предходен или следващ отчетен период.

Създадената и обобщена информация в ГФО трябва да отговаря на определени изисквания⁶:

1. Разбираемост – тя трябва да е полезна на потребителите и въз основа на нея се вземат определени икономически решения;
2. Уместност – да дава възможност да се оценяват минали, сегашни и бъдещи събития и да се потвърдят или коригират някои предишни оценки;
3. Надеждност – това изискване предполага информацията да не съдържа грешки, а само истини, да не е пристрастна и да отразява дейността, която се извършва в предприятието;
4. Сравнимост – това означава сравняване на информацията с тази от различни периоди, както и с други предприятия, за да се оценява ефективността, финансовото състояние. Съществеността крие определена относителност

⁶ Закон за счетоводството чл.25

т.е. възможно е за едно предприятие определена грешка да е съществена за друго не.

Пример:

Предприятието е отразило разходи в повече за 1000лв., чиято печалба е 5000лв. В този случай грешката е съществена, но ако печалбата му е 50000лв тя не е съществена.

Посочените принципи и изисквания на финансовите отчети имат за цел да осигурят информация на различните видове потребители, а именно:

а) Вътрешни

- акционери (собственици)
- управляващи органи
- персонал

б) външни

- контрагенти (доставчици, клиенти)
- кредитори
- конкурентни предприятия
- бъдещи акционери
- държавата в лицето на нейните органи (Министерство на финансите и др.)
- обществеността